

Neuvoston kokous 3/2017

Aika: 13.10.2017 klo 9.30-15.45

Paikka: Oulun yliopiston kirjasto, erikoiskokoelmahuone, 3. krs, Tiedekirjasto Pegasus, Yliopistokatu, Linnanmaa, Oulu

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto, saapui klo 10.06
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek, saapui klo 10.06
~~Kristiina Hormia-Poutanen~~, valtakirjalla edustajana Minna-Liisa Kivinen, Kansalliskirjasto
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto, saapui klo 10.06
Anne Lehto, Tritonia
Riitta Lähdemäki, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
~~Minna Niemi-Grundström~~, valtakirjalla edustajana Suvipäivi Pöytälaakso-Koistinen, Tampereen yliopiston kirjasto
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Ulla Ohvo, Lappeenrannan tiedekirjasto
~~Susanna Parikka~~, valtakirjalla edustajana Marjatta Puustinen, Lapin korkeakoulukirjasto
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimiskeskus
Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopiston kirjasto
Pia Södergård, Åbo Akademis bibliotek
Kimmo Tuominen, Helsingin yliopiston kirjasto
Johanna Vesterinen, Varastokirjasto
Katja Halonen (sihteeri)

Asiantuntijat:

Riitta Koikkalainen, Kansalliskirjasto, kohdassa 5

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.30. Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Minna Abrahamsson-Sipponen ja Johanna Vesterinen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

4. Oulun yliopiston kirjaston kuulumiset

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi Oulun yliopiston kirjaston ajankohtaisista asioista. Vuoden 2017 alusta kirjastoyksiköitä on kaksi: tiedekirjasto Pegasus Linnanmaalla ja Lääketieteen kirjasto Kontinkankaan kampuksella. Kirjaston organisaatiota on madallettu niin, että kirjastossa on johtaja ja kaksi esimiestä, joiden vetämiin toimintoihin kirjaston 49 työntekijää on jaettu. Kokonaishenkilökuntamäärä on 52. Organisaatio koostuu nyt kahdesta kokonaisuudesta, joita ovat lainaus- ja tietopalvelut sekä julkaisu- ja tietoaineistopalvelut. Lainaus- ja tietopalveluihin sisältyvät lainauspalvelut, tietopalvelut, tiedonhankinnan opetus ja kokoelmatyö. Julkaisu- ja tietoaineistopalveluihin sisältyvät tietoaineistojen hankinta, luettelointi ja sisällönkuvailu, kokoelmatyö, opinnäytteiden julkaiseminen, julkaisurekisterin ylläpito, analyysipalvelut ja avoimen julkaisemisen palvelut. Kirjaston palvelutarjonta on monipuolistunut. Uusi organisaatio ja runsaat eläköitymiset ovat edellyttäneet osaamisen siirtämistä. Kouluttautumiseen on suhtauduttu myönteisesti antamalla aikaa ja mahdollisuuksia. Painetun aineiston käsittelyssä on vähennetty toimintaa. Johto panostaa henkilökunnan työhyvinvointiin.

Oulun yliopistossa tietoaineistoista ja niiden kustannuksista vastaavat myös tiedekunnat. Kirjastolla on budjettivastuu kaikista tietoaineistoista, mutta kausijulkaisujen hankintakustannuksiin osallistuvat myös tiedekunnat isolla panoksella. Tiedonhankinnan opetusta annetaan kaikkiin tiedekuntiin ja lähes kaikkiin oppiaineisiin kaikissa opiskelun vaiheissa. Uutena palveluna päivitetään yliopiston opettajien tiedonhakutaitoja. Tiedonhankinnan opettajat ovat suorittaneet yliopistopedagogiset opinnot. Tiedekirjasto Pegasuksessa on otettu käyttöön 24/7 käytävä, jossa voi opiskella. E-opinnäytepalvelu pitää sisällään sekä kandi että pro gradu -tutkielmat. Kirjasto toimittaa Acta Universitatis Ouluensis -väitöskirjasarjaa ja arkistoi sähköisesti väitöskirjat Jultika-julkaisuarkistoon. Julkaisutietojen keräämisessä käytetään lomakkeita apuna. Bibliometriikan ja analytiikan palveluiden asiakkaina ovat yliopiston johto ja dekaanit. Analyysipalveluissa neljä kokopäiväistä informaattikkoa kehittävät tuotteistusta ja analyttisiä elementtejä tietoaineistoista. Avoimen tieteen palveluita kehitetään ja rakennetaan koko ajan.

5. Kotilava-hankkeen rahoitusmalli

Kotilava-hankkeen rahoitusmallia koordinoiva tietoasiantuntija Riitta Koikkalainen Kansalliskirjastosta esitteli rahoitusmallia ja vastasi SYNin lausunnossaan esiin nostamiin kysymyksiin (liite 5). Lausunto on toimitettu Kotilava-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajalle Tiina Eklundille sekä Kansalliskirjastolle.

Keskusteltiin rahoitus- ja hallintomallista, sähköisen julkaisemisen kuluista, avoimuuden vaikutuksesta lehtien tilauskantaan sekä Kotilavan mahdollisista hyödyistä rahoittajille ja lehdistöille. Riitta Koikkalainen toivoi ehdotuksia, miten mallista saataisiin järkevä ja perusteltu kaikkien osapuolten kannalta.

SYN kannattaa Kotilava-hankkeen tavoitteita avoimen julkaisemisen lisäämisestä, mutta on huolissaan rahoituksesta. Todettiin, että kehitteillä oleva suora rajapinta Artoon vähentäisi Arto-luettelointia ja helpottaisi kirjastoissa tehtävää työtä, kun julkaisutiedot siirtyisivät suoraan yliopistojen julkaisurekistereihin. Yliopistoille ei kuitenkaan koituisi säästöjä, kuten mallissa on esitetty. Kotilavan rahoitusmalli lisäisi useimpien yliopistojen kotimaisiin lehtiin käyttämiä summia verrattuna nykyiseen tilauskantaan. Yliopistokirjastoja huolettaa myös kustannusten mahdollinen siirtyminen kirjastojen budjetteihin.

Rahoitusmalli sisältää 800 € artikkelimaksun, joka on organisaatiokohtainen, ei kirjoittajilta perittävä. Kirjoittajamaksuttomuutta Riitta Koikkalainen perusteli sillä, ettei lehdistö koituisi APC-maksujen myötä lisää hallinnollista työtä sisältöjen kustannuksella ja että ehdotettu malli olisi rahoittajille helpompi kuin neuvotella kirjoittajamaksuista yksittäisten lehtien kanssa. Keskustelussa ehdotettiin harkittavan uudelleen kirjoittajamaksuja, sillä APC-maksuihin voidaan usein käyttää tutkijan tutkimusrahoitusta, jolloin tilanne on toinen kuin irrottaa tarvittavat rahat yliopistojen tai kirjastojen budjeteista. Kotilava-hankkeen piirissä on keskusteltu, että rahoitus otettaisiin emo-organisaatioiden budjeteista.

Ehdotettiin keskitettyä rahoitusta OKM:n toimesta, yleisten kirjastojen mukaan ottamista rahoittajiksi ja että TSV:n piirissä voitaisiin kehittää lehdistö tehokkaampia kustannusmalleja ja toimintatapoja. SYNin kanssa olisi toivottu keskustelua ennen asian esittelyä UNIFI:ssa. Yliopistokirjastoille asia on ennen kaikkea taloudellinen kysymys ja nykyisiä lehtitilauksia korkeampien kustannusten siirtyminen kirjastojen budjetteihin nähdään todellisena uhkana. Riitta Koikkalaiselle voi toimittaa yliopistokirjastojen tietoja nykyisten lehtitilausten kustannuksista avaamaan yliopistokirjastojen näkemyksiä.

Kotilava-hankkeen tulevaisuudesta Riitta Koikkalainen totesi, että rahoitusta haetaan edelleen yliopistokirjastojen taustaorganisaatioilta, ei yliopistokirjastoilta. SYNin puolelta todettiin, että se miten kustannukset kohdennetaan yliopistoissa, on yliopistojen sisäinen asia. Kotilavan ohjausryhmä jatkaa keskustelua UNIFI:n ja Arenen kanssa ja etsii keskusteluyhteyttä erikoiskirjastoihin.

Tiedusteltaessa Riitta Koikkalainen kertoi, että Kotilava-hankkeesta tehdään uusi vierailu UNIFI:in rahoituksen saamiseksi. Sovittiin, että SYNin edustaja, jonka työvaliokunta valitsee, lähtee mukaan vierailulle UNIFI:in. Riitta Koikkalainen tai Tiina Eklund lupasi ilmoittaa puheenjohtajalle ja yhteistyösihteerille milloin UNIFI:in ollaan menossa.

6. Strategiaehdotus

Strategiaryhmä on kokoontunut neljä kertaa työstämään SYNin uutta strategiaa. Työskentelyn aluksi strategiaryhmä teki SWOT-analyysin SYNin ja yliopistokirjastojen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. SWOT-analyysin, UNIFI:n vision 2025 ja OKM:n

visiotyön pohjalta on keskusteltu perusteellisesti strategiatyön prioriteeteista ja ideoitu SYNin rooleja, strategian teemoja, SYNin nimeä ja iskulausetta. Strategiaryhmä on miettinyt myös strategian esitystapaa ja tuottanut ehdotuksen SYNin uudeksi strategiaksi vuosille 2018-2021 (liitteet 1a ja 1b).

Minna Abrahamsson-Sipponen esitteli strategiaehdotuksen (liite 1b). Uudeksi nimeksi ehdotetaan Finnish University Libraries' Network (FUN) - Suomen yliopistokirjastojen verkosto. Strategiaryhmän tavoitteena oli dynaaminen ja proaktiivinen strategia. Teemoiksi tiivistyivät vaikuttaminen, näkyminen ja kokeileminen. Iskulauseeksi ehdotetaan Fuelling science - Tieteen polttoaine. Toimenpidesuunnitelma strategian toteuttamiseksi ehdotetaan laadittavan vuodeksi kerrallaan, jolloin strategia olisi väline reagoida muutokseen nopeasti. Tavoitteena on ollut myös yliopistokirjastojen brändin kirkastaminen. Strategiaryhmä on hakenut modernia, joustavaa, kevyttä ja elävää formaattia.

Strategiaehdotus sai myönteisen vastaanoton ja sitä pidettiin idealtaan hyvänä, virkistävänä, toteuttamiskelpoisena, eleganttina ja hyvännäköisenä. Pia Södergård on luvannut kääntää nimen ja iskulauseen ruotsiksi. Englanninkielistä iskulausetta pidettiin hyvänä ja toimivana, mutta suomenkielistä toivottiin vielä työstettävän. Keskusteltiin, millä kielillä nimi ja iskulause olisi hyvä olla. Tuotiin esiin tarve uusia SYNin säännötkin.

Sovittiin, että strategiatyöryhmä voi jatkaa strategian hiomista ja tehdä ehdotuksen toimintasuunnitelmaksi SYNin joulukuun kokoukseen. SYNin kokouksessa 1/2018 voitaisiin miettiä sääntöuudistusta. Sääntöuudistustyöryhmä toisi ehdotuksen 2/2018 kokoukseen.

Aalto-yliopiston graafikko on laatinut ehdotuksia uudeksi logoksi. Minna Abrahamsson-Sipponen ja Matti Raatikainen esittelivät ehdotukset, joihin oltiin aika tyytyväisiä. Graafikko toivoo palautetta logojen kehittämiseksi. Sovittiin, että pohditaan logoehdotuksia tarkemmin SYNin joulukuun kokouksessa.

7. Ajankohtaiset aineistoasiat

Kimmo Tuominen kertoi Elsevier-neuvottelujen ajankohtaiset kuulumiset.

Ulla Nygrén kertoi FinELibin aineistoneuvottelujen ajankohtaiset kuulumiset. FinELib on ilmoittanut keskittyvänsä aineistoneuvotteluissa "suurimman mahdollisen hyödyn saavuttamiseen" ja että useiden aineistojen konsortiohankinnasta luovutaan. Aineistoneuvottelutyö siirtyy näiden aineistojen osalta yliopistokirjastoille, mikä nähtiin kokonaistaloudellisesti huonona asiana. SYNin tulisi saada enemmän painoarvoa FinELibin ohjausryhmässä, koska yliopistokirjastot ovat merkittävimpiä aineistojen maksajia ja käyttäjiä. Yhteinen näkemys oli, että FinELib saa neuvoteltua paremmat sopimukset kuin kirjastot itse, koska FinELibillä on erinomaista sopimusosaamista. Yliopistokirjastoissa tarvitaan lisää sopimusosaamista.

Yliopistokirjastot toivovat Kansalliskirjastolta kuulemista ja yhteistyötä tarjottavien palvelujen suhteen. Kaikille kirjastosektoreille yhteisiin palveluihin keskittyminen ei palvele parhaalla

mahdollisella tavalla yliopistokirjastoja. Keskusteltiin yliopistokirjastojen tarvitsemista palveluista ja yhteistyön näkemisestä uudesta kulmasta.

Minna-Liisa Kivinen kertoi, että Kansalliskirjaston organisaatio uudistui syyskuussa 2017. Kirjastossa on kaksi palvelualueita. Kirjaston toimeenpanosuunnitelmaan kirjataan kirjastojen kuulemista. Kansalliskirjaston palvelukenttä on laaja ja tiukassa taloudellisessa tilanteessa on pyritty pitämään kiinni yhteisistä palveluista. FinELibin tuki paikallisiin neuvotteluihin tarkoittaa ohjeistusta, neuvontaa ja kouluttamista.

SYNin intresseissä on saada aineistojen peruspaketit hankittua edullisesti. SYN kannattaa avoimen julkaisemisen edistämistä, mutta näkee tärkeimpänä tutkijoiden toimintaedellytyksistä huolehtimisen. Sovittiin, että työvaliokunta tekee lyhyen huolenilmauksen, jonka SYNin edustajat vievät FinELibin ohjausryhmän kokoukseen.

8. Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuus

Puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri ovat tehneet SYNin johtajille kyselyn yhteistilastojen tarpeesta touko-kesäkuun vaihteessa. Puheenjohtaja on esitellyt vastausten yhteenvetoa (liite 3) suullisesti Kansalliskirjaston sektorikokouksessa 15.6.2017.

SYNin edustaja Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmässä Jarmo Saarti kertoi ajankohtaisesta tilanteesta. Kansalliskirjasto on ilmoittanut, ettei aio enää ylläpitää KITT-tilastotietokantaa. Yhteistyö tieteellisten kirjastojen tilastoinnin kehittämisessä on ollut hyvää ja Suomessa on laadukkaat tilastot. Jos yliopistokirjastot alkavat tehdä omaa tilastointia, vertailutieto häviää. Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuudesta on tulossa työpaja, jossa pohditaan vaihtoehtoja tilastointiin. Kirjastoilla ei ole kuitenkaan resursseja uusien palveluiden ostoon.

Ulla Nygrén esitteli SYNin johtajille tehdyn kyselyn tuloksia. Yhteistä tilastotietokantaa tarvitaan. Kuitenkin KITTä tulisi muokata nykyaikaan. Tilastotietokannan ylläpitäjäksi toivotaan ensisijassa Kansalliskirjastoa. Tärkeää olisi, että kirjastoverkko pystyisi vaikuttamaan, mitä tilastoidaan.

Kirjastosektorien kokouksessa Kansalliskirjasto totesi, että KITT-palvelu on ollut vähiten tärkeä palvelu kansallisissa kyselyissä. Yhteisesti todettiin, että kaikille suunnatuissa kansallisissa kyselyissä ei voi kartoittaa johtajille tärkeitä palveluita.

SYN toivoo, että KITT-tilastotietokantaa jatketaan modifioituna. Kansalliskirjastolta toivotaan tietoa siitä, mitä Kansalliskirjasto aikoo asian kanssa tehdä ja mitä palveluita yliopistokirjastot tulevat Kansalliskirjastolta saamaan. SYN toivoo avointa keskustelua palveluista ennen päätösten tekoa. SYNin kokoukset olisivat hyvä foorumi keskustelulle ja yhteistyölle. Ohjausryhmät ja elimet eivät aina tuo kentän näkemystä esiin.

Sovittiin, että työvaliokunta muotoilee Kansalliskirjastolle käydyn keskustelun mukaisen tietopyynnön ja toivoo vastausta neuvoston joulukuun kokoukseen. Työvaliokunta ja vaikuttavuuden arviointiryhmä tekevät yhteistyötä asian suhteen.

Lounas klo 12.30 kokoustilassa

9. Varastokirjaston asema

Johanna Vesterinen kertoi ajankohtaisen tilanteen suunnitelmista Varastokirjaston liittämiseksi Kansalliskirjastoon (liite 4). Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallituksen esityksen Varastokirjaston yhdistämisestä Helsingin yliopiston yhteydessä toimivaan Kansalliskirjastoon, ks. <http://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM043:00/2017> (liite 11).

Johanna Vesterinen kertoi työryhmän työskentelystä (liite 12). Työryhmän tehtävänä on valmistella hallituksen esitys säädösmuutoksineen Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon siten, että yhdistyminen voi tapahtua 1.1.2019 alkaen. Työryhmän tulee myös määritellä tarvittavan säilytyspolitiikan kansalliset linjaukset sekä selvittää yhdistymisen edellyttämät muutokset valtion talousarvioon sekä hallituksen esitykseen liittyvät muut vaikutukset kuten vaikutukset henkilöstöön ja toimitiloihin. Varastokirjaston aineistojen omistusoikeus siirtyisi Helsingin yliopistolle ja Varastokirjasto siirtyisi Mikkeliin yhteisiin tiloihin Kansalliskirjaston kanssa. Työryhmän asettamispäätöksessä edellytetään myös Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston kokoelmien karsintaa.

Keskusteltiin asiasta. Varastokirjaston palveluiden säilyminen maksuttomana on yliopistokirjastoille tärkeää. Säilytyspolitiikan suunnittelussa ja aineistojen karsinnassa tulisi huomioida kansallisen tietovarannon säilyminen ja tiedeyhteisön tarpeet. Yliopistokirjastot ovat omissa kokoelmapolitiikoissaan luottaneet siihen, että aineistot säilyvät Varastokirjastossa. Mahdollinen lausuntokierros järjestetään, kun hallituksen esityksen luonnos on valmis.

Ulla Nygrén kertoi Kansalliskirjaston johtokunnassa käydystä keskustelusta ja Ari Muhonen kertoi Varastokirjaston johtokunnassa käydystä keskustelusta. Varastokirjaston johtokunta korostaa asiakasnäkökulmaa. Kirjastojen vaikutusmahdollisuuksien pieneneminen huolettaa. Huomiota on kiinnitetty myös siihen, että taloudelliset laskelmat Varastokirjaston säilymisestä itsenäisenä yksikkönä puuttuvat. Kirjastot ovat hyvin tyytyväisiä Varastokirjaston nykyisiin palveluihin. Todettiin, että Varastokirjastossa on johtokunta, joka hoitaa asiaa myös yliopistokirjastojen näkökulmasta ja vaikuttaa mahdollisuuksien mukaan.

10. Kirjastojärjestelmän kilpailutuksen ajankohtainen tilanne

Kirjastojärjestelmän hankintayhteistyön ohjausryhmän puheenjohtaja Matti Raatikainen ja projektipäällikkö Minna-Liisa Kivinen kertoivat kilpailutuksen ajankohtaisesta tilanteesta. Ohjausryhmä käsittelee kilpailutuksen etenemistä 23.10.2017.

Minna-Liisa Kivinen esitteli tilannekatsauksen, markkinatutkimusraportin ja hankinnan näkökulman (liitteet 13, 14 ja 15) sekä etenemisskenaariot ja niiden vaikutukset kirjastoille.

Kirjastoilta toivotaan nyt keskustelua omissa organisaatioissa ja sektoreilla ja että kilpailutukseen mennään vakavin aikein. Ohjausryhmän linjausta jatkosta ei tehdä vielä lokakuun kokouksessa. Kirjastoille tehdään kysely, jossa pyydetään priorisoimaan osa-alueet. Kyselyyn toivotaan rehellisiä ja avoimia vastauksia, joista selviäisivät todelliset prioriteetit ja tarpeet. Alustavia hintatietoja varten kerätään kirjastojen tunnuslukuja.

Keskusteltiin asiasta. Sovittiin, että jokainen kirjasto valmistelee kantansa asiaan. Pidetään ylimääräinen SYNin Skype-kokous, jossa päätetään SYNin kanta kirjastojärjestelmän kilpailutuksen etenemiseen. Kokous on pidettävä 27.11.2017 mennessä.

11. DMPTuuli lausunto ja ehdotukset

SYN kommentoi Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluissa laadittua ehdotusta DMPTuuli-työkalun rahoitus- ja hallintamalliksi 2018-2020 14.8.2017 (liitteet 6 ja 7). SYNin edustaja ohjausryhmässä Minna Toikka toimitti SYNin puheenjohtajalle muutetun ehdotuksen rahoitus- ja hallintamalliksi 17.8.2017 (liite 8). Puheenjohtaja Ulla Nygrén ja Kimmo Tuominen esittelivät ajankohtaisen tilanteen ja SYNin saaman suullisen kannanottopyynnön.

Tuuli-projektin ohjausryhmä ja UNIFI ovat käyneet keskustelua DMPTuuli-työkalun omistajuudesta ja hallintamallista, jotta OKM:n työvaliokunta voi ottaa kantaa mahdolliseen rahoitukseen. Tuuli-projektin ohjausryhmä on ehdottanut työkalun omistajuutta UNIFI:lle ja palvelun tuottajaksi Helsingin yliopiston kirjastoa. UNIFI on kiinnostunut asiasta.

Tuuli-projektin ohjausryhmän puheenjohtaja Mari Riipinen on ollut yhteydessä Ulla Nygréniin ja pyytänyt työvaliokunnan kantaa sekä ehdotukseen UNIFI:n omistajuudesta että rahoitusmallista (pelkkä työkalu vai laskevien henkilötyövuosien malli). Työvaliokunta kannatti UNIFI:n omistajuutta ja laskevien henkilötyövuosien mallia. Mari Riipiselle on luvattu koko SYNin kanta asiaan. Äänestettiin siitä, onko työvaliokunnan epävirallinen lausunto sellainen, että SYN voi sitä tukea. 11 jäsentä tuki työvaliokunnan antamaa lausuntoa.

12. EU:n tekijänoikeuslainsäädännön uudistus ja SPARCin vetoamus

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla on etenemässä äänestykseen Euroopan parlamentissa. Ehdotukseen sisältyvät muutokset voivat aiheuttaa uhkia avoimelle tieteelle ja avoimelle julkaisemiselle. SPARC Europe on pyytänyt allekirjoittamaan avoimen kirjelmän direktiiviehdotuksen muuttamiseksi avointa tiedettä tukevaksi, lobbaamaan europarlamentaarikoita ehdotettuja muutoksia vastaan sekä välittämään avoimen kirjelmän tiede-, tutkimus- tai koulutusministereille.

Ulla Nygrén kertoi SYNin toimenpiteet asian suhteen. Jarmo Saarti kertoi, miten kirjastoseurat ovat lobanneet asiassa. Jarmo Saarti lupasi toimittaa muistion asiasta johtajille.

SYNin johtajien toivottiin edelleen lobbaavan mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyösihteeri kerää tehdyt toimet yhteen.

13. Katsaus SYNin toimintasuunnitelman toteutumiseen

SYNin tiedepoliittisen roolin vahvistaminen

Ulla Nygrén kertoi OKM:n ja SYNin edustajien tapaamisesta kesäkuussa. Tapaamiseen osallistuivat SYNista Ulla Nygrén ja Minna Niemi-Grundström ja OKM:stä Hannu Sirén, Juha Haataja ja Anne Luoto-Halvari sekä Immo Aakkula osan aikaa. Tapaamisessa keskusteltiin yliopistokirjastojen ajankohtaisista asioista.

Ulla Nygrén kertoi Kansalliskirjaston kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokouksesta 15.6.2017. Kokoukseen osallistuivat Ulla Nygrén ja yhteistyösihteeri Katja Halonen.

Työvaliokunnan kokouksessa 2/2017 jaettiin työvaliokunnan kesken vastuita sidosryhmäyhteistyön kehittämisessä. Anne Lehto kertoi FUCIO yhteistyöstä, minkä merkeissä hän tapasi IT-johtajien työvaliokunnan Vaasassa. FUCIO seuraa korkeakoulujen valmistautumista tietosuoja-asetuksen voimaan tuloon. 2.11.2017 järjestetään aiheeseen liittyvä tilaisuus Helsingissä, johon FUCIO:n pääsihteeri Teemu Seesto toivoi SYNin edustajaa paikalle. Sovittiin, että SYNin tietosuojatyöryhmän puheenjohtaja Päivi Kaiponen osallistuu tilaisuuteen. Kirjastojen johtajat voivat olla yhteydessä omien yliopistojensa tietosuojavastaaviin.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus

Neuvoston kokouksessa 2/2017 päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen valmistelun seuraamiseksi ja sen selvittämiseksi, mitä eri yliopistoissa asian suhteen tapahtuu. Työryhmä on koottu ja se on kokoontunut kertaalleen kick-offin merkeissä 14.8.2017 Turussa.

Ulla Nygrén kertoi työryhmän tavoitteista ja työskentelystä. Työryhmän tehtävänä on selvittää tietosuoja-asetukseen valmistautumista ja asetuksen vaikutuksia yliopistokirjastojen toimintaan, laatia yhteinen ohjeistus/suosituksia (=työkalupakki) yliopistokirjastoille sekä seurata Oikeusministeriön, tietosuojavaltuutetun toimiston, Euroopan tietosuojaneuvoston ja tietosuojavastaavien viestintää ja ohjeita.

SYN ei ole saanut lausuntopyyntöä TATTI-työryhmän mietinnöstä. Työryhmä päätti kuitenkin laatia lausunnon, koska asia on tärkeä yliopistokirjastojen näkökulmasta. Työryhmän valmisteleva ja työvaliokunnan kommentoima SYNin lausunto on jätetty lausuntopalveluun 8.9.2017 (liite 2). Työryhmä on sopinut tapaamisen Immo Aakkulan kanssa 8.11.2017. Tapaamiseen osallistuvat Päivi Kaiponen, Pekka Heikkinen, Ulla Nygrén, Minna Niemi-Grundström ja Katja Halonen sekä Turun yliopiston johtava lakimies Eeva Ryödi.

APC-maksukäytännöt yliopistoissa

Neuvoston kokous 2/2017: Keskustelussa toivottiin hyvien käytäntöjen keräämistä ja jakamista sekä mahdollisten suositusten laatimista niiden pohjalta. Päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän miettimään, miten asiassa edetään. Työryhmä on koottu. Yhteistyösihteeri toimii työryhmän sihteerinä.

Ulla Ohvo kertoi työryhmän työskentelystä. Työryhmä on kokoustanut kolme kertaa ja yksi kokous on vielä tulossa. Työryhmä on selvittänyt yliopistojen käytäntöjä, joita täsmennetään vielä. Tarkoituksena on pyrkiä laatimaan suositus APC-maksujen rahoituksen järjestämisestä, seurannasta, sopimuksista, APC-maksualennuskäytännöistä ja viestinnästä. Suositusehdotus esitellään SYNin joulukuun kokouksessa.

Jarmo Saarti ehdotti, että UNIFI:n edustaja kutsuttaisiin johonkin SYNin kokoukseen mukaan.

14. Ilmoitusasiat

- Kansalliskirjaston kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokous pidettiin 15.6.2017. Kokoukseen osallistuivat Ulla Nygrén ja Katja Halonen.
- Työvaliokunta on nimennyt opinnäytteiden arkistointia koskevaan työryhmään Tommi Harjun (Taideyliopisto) ja Jukka Rantasaaren (Turun yliopisto) (liite 9). Työryhmän perustamisen myötä puheenjohtaja totesi, ettei SYN tässä vaiheessa pyydäkään Arkistolaitokselta täsmennystä päätökseen gradujen sähköisestä arkistoinnista.
- OKM on nimennyt Suomen yliopistokirjastojen neuvoston edustajaksi Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmään kirjastonjohtaja Jarmo Saartin Itä-Suomen yliopiston kirjastosta. Työvaliokunta on valinnut Jarmo Saartin varajäseneksi johtoryhmään Ulla Nygrénin. Lisätietoja hankkeesta on wikissä: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCTTV/Tutkimustietovaranto>.
- SYNin tutkimuksen tuen verkoston Competence Wednesdays –webinaarisarjassa järjestettiin webinaari Kolme näkökulmaa digitaaliseen humanismiin 17.5.2017.
- Oppimisen tuen verkostolla oli tapaaminen Vaasassa PedaForum-päivien yhteydessä 15.8.2017.
- Aalto-yliopiston Harald Herlin -oppimiskeskukseksi peruskorjattu Otaniemen kampuksen kirjasto on saanut Arkkitehtuurin Finlandia-palkinnon.
- OKM:n selvitys lainsäädännön muutostarpeista rinnakkaistallentamisen edistämiseksi (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-461-0>) on julkaistu 13.6.2017. Selvityksestä on pyydetty lausuntoja mm. yliopistoilta.
- Kotilava-hankkeen seminaari "Scholarly journals, politics, and freedom of speech" järjestettiin 2.6.2017 Helsingissä.
- Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmän "Vaikuta tai kuole" -seminaari järjestettiin 25.9.2017 Helsingissä.
- STKS:n asiakaspalveluseminaari "Mitä saisi olla? - palautteet palveluiden perustana" 27.10.2017.

- STKS:n IL-seminaari "Tiedon monet kasvot – mikä on oikeaa tietoa, kuka valitsee faktat?" 17.11.2017
- STKS:n Suomi 100 v -juhlaseminaari 23.11.2017.
- 22. Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy järjestetään 9.-10.11.2017 Helsingissä. Järjestäjinä Helsingin yliopiston kirjasto, Tiedon, tieteen, teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TaSTI ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.
- KINE Kirjastonjohtajien neuvottelupäivät järjestetään 19.-20.10.2017 Turussa.
- Kirjastoverkkopäivät järjestetään 24.-26.10.2017 Helsingissä.
- Tietoarkisto järjestää kaksi seminaaria tietosuojasta Helsingissä:
  - o EU:n tietosuoja-asetus – tietosuojalainsäädännön muutokset tutkimuksessa ja arkistoinnissa -seminaari 31.10.2017
  - o Tietosuoja ja tutkittavan suostumus osallistua tutkimukseen -seminaari 1.11.2017.
- Kansallinen bibliometriikkaseminaari järjestetään 8.12.2017 Helsingissä. SYNin tutkimuksen tuen verkosto on mukana seminaarin suunnittelussa.

17. Muut asiat

Suomen yliopistot UNIFI ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry ja Taideyliopistojen tekijänoikeuspalvelu ovat käynnistäneet hankkeen avoimen tieteen käytäntöjen hyödyntämiseksi opetusmateriaalien tuottamisessa, ks. <http://www.unifi.fi/tiedotteet/hanke-opetusmateriaalien-avoimuuden-lisaamiseksi-kaynnistynyt/>. Aalto-yliopisto toimii projektissa asiantuntijana. Projektisihteeri Mari Pesola on tarjoutunut esittelemään Avoimen tieteen käytännöt -projektia (liite 10) SYNille ja kouluttamaan yliopistokirjastojen asiantuntijoita.

SYN on saanut pyynnön nimetä jäsenen ja varajäsenen Finnan konsortior ryhmään tulevalle toimikaudelle. SYNin edustajina Finnan konsortior ryhmässä 2016-2017 ovat olleet jäsenenä Minna Niemi-Grundström ja varajäsenenä Ulla Ohvo. Työvaliokunta on nimennyt SYNin edustajiksi varsinaiseksi jäseneksi Jarmo Saartin ja varajäseneksi Ulla Nygrénin.

Lapin korkeakoulukirjasto ja Lapin yliopisto järjestävät ensi kesäkuussa 10.-15.6.2018 Rovaniemellä kansainvälisen konferenssin Polar Libraries Colloquy. Se kokoaa yhteen kirjastohenkilöstöä etenkin arktisia ja antarktisia kysymyksiä tutkivista yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Rovaniemen konferenssin teema on Developing Polar Networks: Ideas and Possibilities for the Future. Ohjelmassa on kirjastoalan esitysten lisäksi keynotepuheenvuoroja, joissa Lapin yliopiston tutkijat esittelevät yliopiston arktista tutkimusta etenkin matkailun, taiteen ja oikeuden aloilta. Lisätietoja Rovaniemen 2018 konferenssista: www.ulapland.fi/plc2018 ja Polar Libraries Colloquy'sta: <https://polarlibraries.org/>.

18. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30.

Liitteet:

- 1a SYN FUN strategiaehdotus versio 1
- 1b SYN FUN strategiaehdotus versio 2
- 2 SYNin lausunto TATTI-mietintöön
- 3 Raportti – Kysely yhteistilaston tarpeesta
- 4 Varastokirjaston liittäminen Kansalliskirjastoon, Helsingin yliopiston muistio
- 5 SYNin lausunto Kotilavan rahoitusehdotuksesta
- 6 SYNin kommentit ehdotuksesta DMPTuuli-työkalun rahoitus- ja hallintamalliksi 2018-2020
- 7 Tuuli ehdotus hallintamalliksi ED09
- 8 Tuuli ehdotus hallintamalliksi ED12
- 9 Nimeämispyyntö opinnäytteiden arkistointia käsittelevään työryhmään
- 10 Avoimen tieteen käytäntöjen hyödyntäminen opetusmateriaalien tuottamisessa -esittely
- 11 Asetuskirje: Työryhmä valmistelemaan hallituksen esitys Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon
- 12 Varastokirjaston yhdistäminen Kansalliskirjastoon – tilannekatsaus
- 13 Korkeakoulujen kirjastojärjestelmien uusiminen – tilannekatsaus
- 14 Markkinatutkimuksen raportti
- 15 Kirjastojärjestelmän hankinta. Hankinnan näkökulma vaihtoehtoista markkinatutkimuksen pohjalta

Ulla Nygrén
Puheenjohtaja

Katja Halonen
Sihteeri

Minna Abrahamsson-Sipponen
Pöytäkirjantarkastaja

Johanna Vesterinen
Pöytäkirjantarkastaja